

Sammanställning av lärarenkäter för *Hugget i sten?*, kursprov i svenska 3 och svenska som andraspråk 3, ht 2014

Kursprovet i svenska 3 och svenska som andraspråk 3 höstterminen 2014 hade titeln *Hugget i sten?* I anslutning till kursprovet har 20 lärare besvarat en enkät om provets innehåll och utformning, samt om provets genomförande. Av dessa undervisar 17 i svenska 3, två i svenska som andraspråk 3 och en lärare undervisar i båda ämnena. Därtill har 54 elevlösningar skickats in till provgruppen.

Synpunkter på provets innehåll och utskick

En majoritet av lärarna, 16 stycken, har svarat att de tycker att provet i sin helhet var *bra* eller *ganska bra* medan fyra stycken har svarat att provet var *ganska dåligt* eller *dåligt*. De kommentarer som lämnats handlar om provets tema, som antingen ses som relevant eller som smalt och svårt för eleverna.

Materialet till kursprovet skickades ut i två omgångar. Majoriteten av lärarna, 18 stycken, tycker att utskicket i två omgångar fungerat *bra* eller *ganska bra* medan två har svarat att utskicket fungerat *ganska dåligt* eller *dåligt*. Tre kommentarer finns, av vilka två lärare vill ha utskicket tidigare och en vill ha allt material samtidigt.

Lärarinformationen – provets gröna häfte

Reaktionerna på lärarinformationen är mycket positiva. 19 lärare uppger att lärarinformationen fungerat *bra* eller *ganska bra* som stöd för provets genomförande och bara en lärare att den har fungerat *ganska dåligt*. Någon lärare menar att informationen är rörig, en annan skriver: "Mkt utförlig".

Delprov A: Skriftlig framställning

En fråga i enkäten handlar om hur eleverna lyckats med delprov A. Här fördelar sig svaren jämnt mellan dem som upplever att delprovet gick *bra/ganska bra* och dem som upplevt att det gick *dåligt/ganska dåligt*. Kommentarer till frågan är allmänt hållna och pekar inte i någon tydlig riktning. Exempel:

Många elever hade alldeles för bråttom. En del behärskar inte det "vetenskapliga skrivandet".

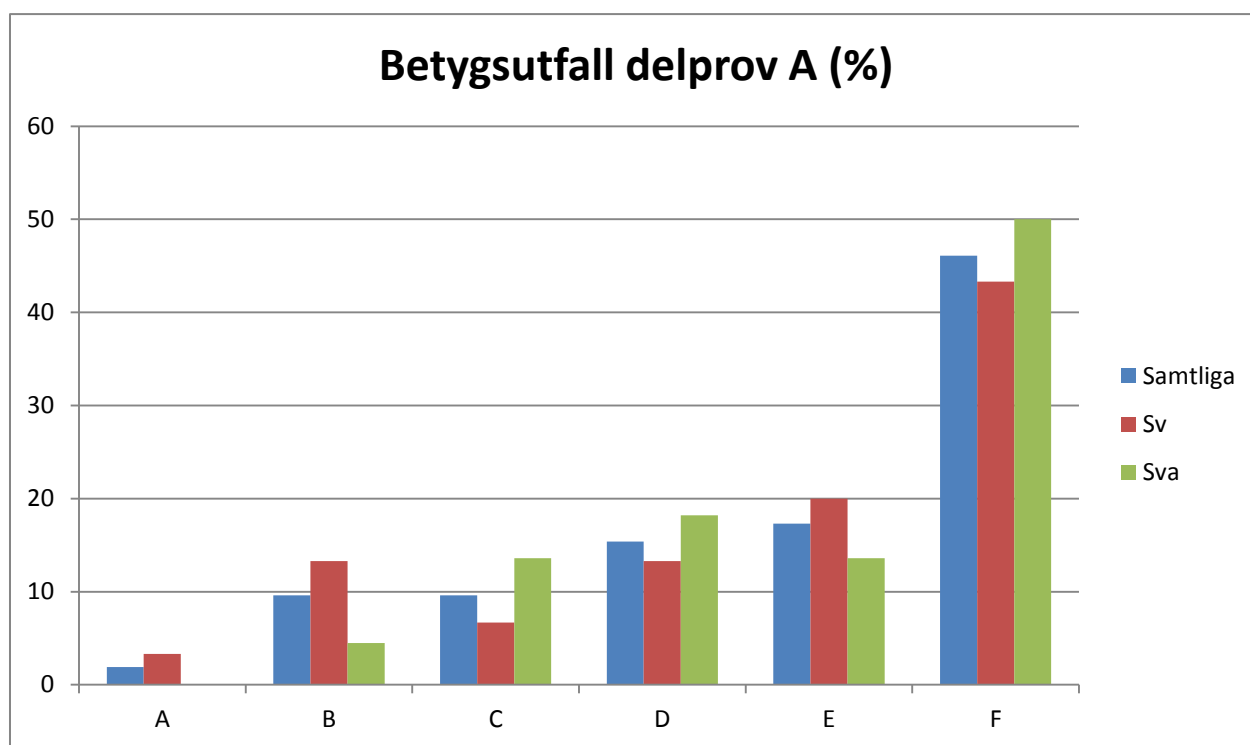
Största svårigheten var att dra slutsatser, vilket till en viss del hade att göra med bristande intresse för ämnet.

Jag undervisar en mindre grupp med asperger och för många av dem är det svårt att producera text över huvud taget. 2 av 5 klarade sig, vilket här får anses som ganska bra.

Med tanke på förutsättningarna klarade de sig bra trots att det inte är så höga betyg.

Blandat resultat. För några av mina elever var det svårt att förstå vad som krävs men flera klarade provet riktigt bra.

I figur 1 kan man se betygsutfallet för delprov A utifrån 54 inskickade elevlösningar. Av dessa är 29 skrivna av kvinnor och 25 skrivna av män. 32 elevlösningar är skrivna på gymnasiet (21 på studieförberedande program, 11 på yrkesprogram) och 22 på komvux. 22 av eleverna följer ämnesplanen i svenska som andraspråk 3. Av de inskickade lösningarna har 11 elever nått betyget C eller högre, medan 17 elever fått betyget E eller D. Nästan hälften av eleverna har fått underkänt på delprovet. Sva-elever verkar ha svårare att nå de högsta betygen men avvikelserna är annars inte så stora i detta lilla material.

Figur 1. Betygsutfall i delprov A för 54 inskickade elevlösningar.

Enkätsvaren visar att de allra flesta lärarna, 19 av 20, tycker att delprov A fyller eller i huvudsak fyller sitt syfte att pröva elevens förmåga att läsa text och därefter skriva text "av vetenskaplig karaktär".

I provmaterialet ingår ett texthäfte som ska användas av eleverna. En majoritet av lärarna, 16 stycken, är nöjda med texthäftets utformning medan fyra tycker att häftets utformning var *ganska dålig*. Kritiken mot texterna i häftet rör ibland temat som av någon uppfattas som tråkigt och svårt. En annan kommentar lyder: "Inte särskilt inspirerande men utifrån given uppgift bra."

17 av 20 lärare anser att delprovets svårighetsgrad som helhet motsvarar ämnesplanen och bara två tycker att det ställer högre krav än ämnesplanen. Svårighetsgraden på texterna i häftet anses utav 16 av lärarna vara rimlig i förhållande till ämnesplanen. Av dem som inte anser svårighetsgraden vara rimlig, fyra stycken, menar tre att texterna i häftet är för svåra i förhållande till ämnesplanen. På

frågan om bedömningsmatrisernas nivåer motsvarar kunskapskravens nivåer har samtliga uppgett att de tycker att matriserna motsvarar kraven.

Nästan samtliga lärare har svarat att eleverna hade nytta av kopieringsunderlaget till delprov A. Endast en lärare uppger att kopieringsunderlaget fungerade *ganska dåligt*. Bedömningsunderlaget till delprov A bestod av olika hjälpmedel. Dessa var bedömningsmatriser, kommentarer till bedömningsmatriser samt bedömda elevlösningar. Flera lärare uppger att de gärna hade velat se flera bedömda elevlösningar, med olika betyg, men de flesta, 12 av 19 svarande, menar ändå att antalet är *lagom*. I tabell 1 redovisas hur lärarna anser att de olika hjälpmedlen fungerat:

	Bra	Ganska bra	Ganska dåligt	Dåligt
Bedömningsmatriser	14	6	0	0
Kommentarer till bedömningsmatriser	11	7	0	0
Bedömda elevlösningar	9	9	0	0

Tabell 1. Hur fungerade bedömningsunderlaget vid bedömning av elevlösningarna?

Enkätsvaren visar att för en majoritet av lärarna spelar delprov A en *ganska stor* roll i betygsättningen av eleverna. I tabell 2 nedan redovisas hur lärarna har besvarat frågan om detta:

	Stor	Ganska stor	Ganska liten	Liten/ingen alls
Delprov A ger stöd i följande utsträckning...	2	13	2	1

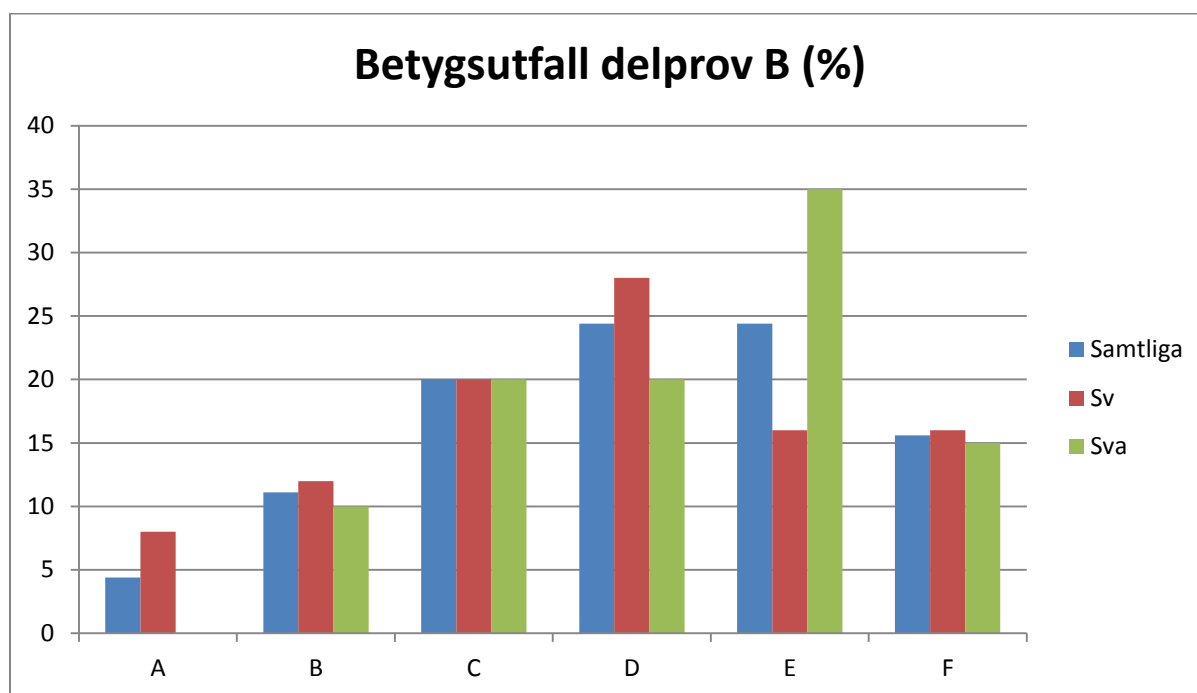
Tabell 2. I vilken utsträckning fungerar delprov A som stöd för att betygsätta dina elever utifrån de kunskapskrav som delprovet speglar?

I delprov A fick eleverna välja mellan tre olika uppgifter att lösa. Majoriteten av lärarna, 15 av 20, anser att dessa uppgifter var likartade i svårighetsgrad och karaktär medan alltså fem stycken anser att uppgifterna var olikartade. Två av kommentarerna lyfter fram uppgift 3 som lättare, en menar att uppgift 1 var svårare.

Delprov B: Muntlig framställning

Delprovet i muntlig framställning är utformat som ett tal där eleven ska argumentera för eller emot en fråga inom gränserna för provets tema. De flesta av lärarna som har svarat på enkäten, 18 stycken, tycker att eleverna lyckades *bra* eller *ganska bra*. Figur 2 nedan visar betygsutfallet för 45 inrapporterade lösningar. Figuren visar att 16 elever (40 %) fått betyget C eller bättre, att 22 stycken (49 %) fått betyget E eller D samt att 7 elever (18 %) underkänts. Antalet sva-lösningar uppgår till 20

stycken. Av figuren framgår att dessa elever får betyget E i högre grad, samt att något färre elever når de högsta betygsstegen. Dock är det statistiska underlaget litet.

Figur 2. Betygsutfall i delprov B för 45 inrapporterade lösningar.

Syftet med delprovet är att pröva elevens förmåga att argumentera muntligt på det sätt som beskrivs i ämnesplanen. En stor majoritet av lärarna upplever att delprovet fyller eller i huvudsak fyller detta syfte. I tabell 3 nedan redovisas svaren utförligt.

	Ja	Ja, i huvudsak	Nej, inte tillräckligt	Nej, inte alls
Fyller delprov B sitt syfte?	12	7	1	0

Tabell 3. Delprov B syftar till att pröva elevens förmåga till argumenterande muntlig framställning på det sätt som beskrivs i ämnesplanen. Tycker du att delprovet fyller det syftet?

Samtliga lärare upplever att delprovets svårighetsgrad motsvarar ämnesplanen vad gäller uppgiftens karaktär och utformning. Även när det kommer till huruvida bedömningsmatrisernas nivåer motsvarar kunskapskravens nivåer upplever de allra flesta lärarna, 18 av 20, att matriserna motsvarar kunskapskraven. Någon kommentar efterlyser en definition av "välgrundade argument", en annan undrar varför kravet på att bemöta motargument kommer först på A-nivå.

Instruktionen till delprov B bedöms av de allra flesta som god. 19 lärare tycker att instruktionen fungerat *bra* eller *ganska bra* medan bara en lärare uppgett *ganska dåligt* som svar. En lärare tycker i

sin kommentar att det var oklart huruvida eleven måste använda källor, en annan att det var bra med många förslag på ämnen.

Majoriteten av lärarna upplever att eleverna hade *stor* eller *ganska stor* nytta av ämnesförslagen. Ett fåtal tycker att eleverna hade *ganska liten* nytta av dem. Elevformuläret får positivt omdöme av majoriteten av lärarna, 17 stycken, medan tre stycken inte tycker att elevformuläret fungerade bra som stöd för planeringen och genomförandet. "Bra att den finns", skriver en lärare. "Tycker att det är bra att de tvingas lämna in en beskrivning av vad de ska tala om så att processen skyndas på. Många har ju svårt att börja, bestämma sig", skriver en annan.

Vid bedömningen av delprovet finns bedömningsmatriser och kommentarer till bedömningsmatriser som stöd. Dessutom finns bedömda elevlösningar på Skolverkets bedömningsportal. I tabell 4 redovisas hur stor nytta lärarna anser sig ha haft av dessa hjälpmedel.

	Bra	Ganska bra	Ganska dåligt	Dåligt
Bedömningsmatriser	11	9	0	0
Kommentarer till bedömningsmatriser	8	9	0	0
Bedömda elevlösningar	6	9	1	1

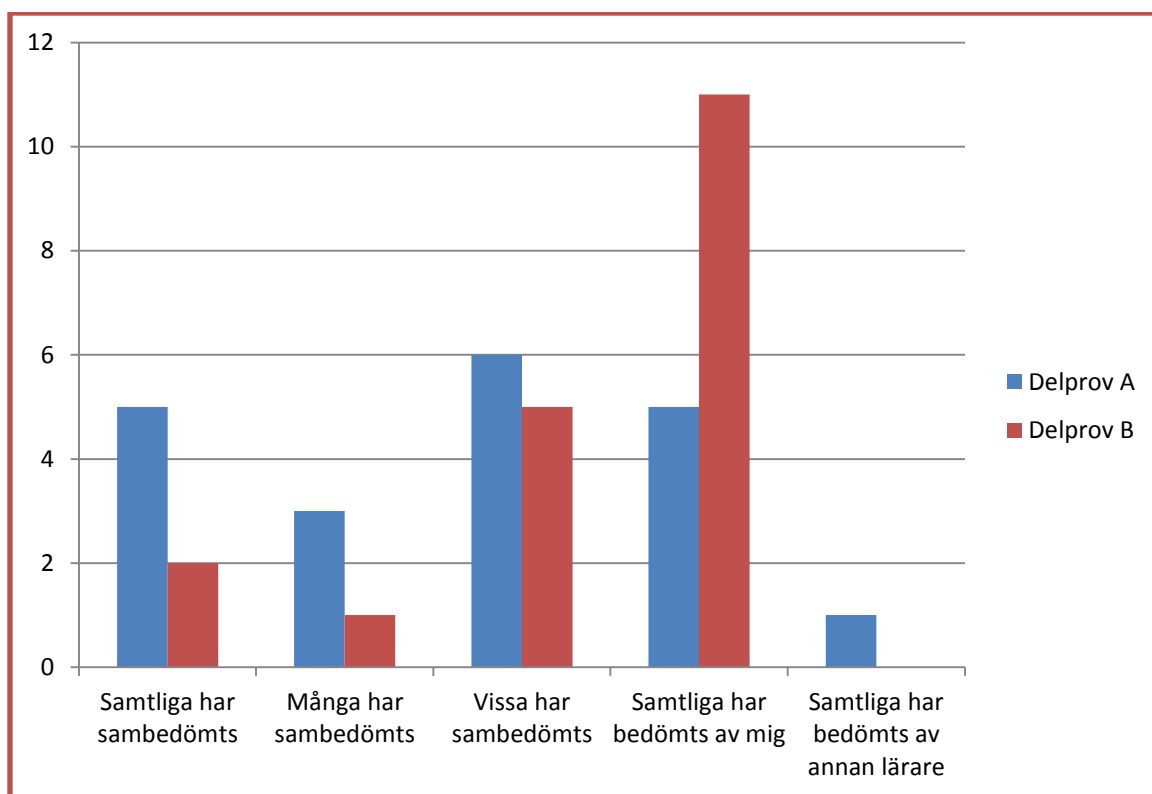
Tabell 4. Hur fungerade bedömningsunderlaget vid bedömningen av elevlösningarna?

Precis som för delprov A visar enkätsvaren att betyget på delprov B spelar ganska stor roll för många lärares bedömning av elevernas muntliga förmåga. 18 lärare uppger att delprovet i *stor* eller *ganska stor* utsträckning fungerar som stöd vid betygsättningen och bara två lärare uppger *ganska liten* eller *liten/ingen alls* som svar.

Kommentarerna under rubriken *Andra synpunkter* tar upp huruvida provet mäter "stresshantering eller kunskaper", påpekandet att det är bra att eleverna får tolka ämnets tema brett, krav på att källanvändning ska vara obligatoriskt samt två efterlysningar av muntliga elevlösningar.

Andra aspekter på provet

Bedömningen av kursprovet sker i olika former på olika skolor. I figur 3 redovisas lärarnas svar om hur bedömningen har gått till.

Figur 3. Hur har kursprovet bedömts?

Figuren visar att delprov A ofta sambedöms men att delprov B oftare bedöms av en ensam lärare. Till exempel har elva lärare bedömt delprov B helt ensamma, medan bara fem lärare har bedömt delprov A helt ensamma.

En aspekt som lärarna ombeds ta ställning till är hur provet har fungerat för elever med funktionsnedsättning. För elva av lärarna har inte detta varit aktuellt. Av de resterande nio svaren uppger sju att det har fungerat *bra* eller *ganska bra*. Här följer några exempel på de anpassningar som gjorts:

Mer tid

Längre skrivtid, inläst material.

Användning av ljudfil, en elev fick förlängd skrivtid och en elev tilläts en annan redovisningssituation i delprov B

Lyssna på CD samt skriva på dator

Alla fick skriva på datorer, vilket gynnade de elever som har dyslexi. Dessutom har de elever som behövt fått sitta avskilt tillsammans med lärare och skriva sitt pm. De har också fått möjligheter till längre tid, men ingen har behövt detta.

Tydliga instruktioner, förberedelser och övningar innan. T.ex. bearbetning av textmaterialet i form av frågor till texterna. Möjlighet att tala inför bara läraren.

Tillfälle att redovisa del B i mindre grupp.

Dyslektiker har fått skriva i studion och fått utsträckt tid

Kursprovet och ämnesplanen

I enkäten ombeds lärarna reflektera över hur mycket de tror att kursprovet i svenska 3 och svenska som andraspråk 3 påverkar dem, dels gällande deras tolkning av ämnesplanens kunskapskrav, dels gällande deras undervisning. Över hälften av lärarna uppger att kursprovet påverkar dessa aspekter i *ganska stor* utsträckning. I tabell 5 redovisas svaren.

	Stor	Ganska stor	Ganska liten	Liten/ingen alls
Din tolkning av ämnesplanens kunskapskrav	4	13	2	1
Din undervisning	5	13	2	0

Tabell 5. Kursprovets påverkan på tolkningen av ämnesplanen samt på lärarens undervisning.

I kommentarerna skriver en lärare att provet är bra för att eleverna tar det på allvar. En annan menar att provet främst påverkar genom att det bidrar med ett större fokus på form. Ytterligare kommentarer som lämnats under punkten *Övriga synpunkter*:

Jag har skrivit samma sak varje år – är NP försvarbart med formativ bedömning? Mäter det stresshantering eller elever kunskaper? Jag ser fram emot era svar.

Skrota sekretessen på texthäftet! Det är väldigt löjligt att inte kunna lägga ut ljudfilerna så att eleverna kommer åt dem när de kan kopiera sina texthäften och affischera hela stan... Och tänk om det gick att digitalisera proven så att eleverna skriver sina prov på en provsida där läraren har access till sina egna elever och provansvariga har access till alla!

Provet som helhet passar bättre för studieförberedande klasser

Gärna tydligare handledning/råd för elever med särskilda behov. De genomför ju inte proven på samma premisser.

Avslutningsvis vill provgruppen betona att vi är tacksamma för alla synpunkter och förslag på förändringar. Det är till stor hjälp i vårt fortsatta arbete med kommande kursprov.

AB